

Етнолошка секција Музејског друштва Србије

ЕТНОГРАФСКА МУЗЕОЛОГИЈА И ПРИМЕНА ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

10. и 11. окробар 2019.

Књига апстракта и програм

Музејско друштво Србије

Република Србија

Министарство културе и информисања

Музејско друштво Србије

Република Србија

Министарство културе и информисања

Стручни скуп Етнолошке секције Музејског друштва Србије:

ЕТНОГРАФСКА МУЗЕОЛОГИЈА И ПРИМЕНА ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Књига апстраката и програм

Фрушкогорска лугарница, Мала Ремета

10. и 11. окрбар 2019.

ПРОГРАМ

10. октобар 2019.

11.00 – 12.00	Смештај учесника Кафа и чај добродошлице
12.00	Поздравна реч организатора Ивана Јовановић Гудурић, председница Етнолошке Секције Музејског друштва Србије Гордана Пајић, председница Музејског друштва Србије
12.15 – 14.30	Дигитализација покретног културног наслеђа у Републици Србији – започети процес, (модератор Љиљана Трифуновић)
	<ul style="list-style-type: none">• др Светлана Јовановић, Кабинет председника Владе Републике Србије др Дејан Масликовић, Министарство културе и информисања Републике Србије <i>Управљање културним наслеђем - Дигитализација као саставни део процеса заштите културног наслеђа, управљања документацијом и дигиталним објектима</i> <ul style="list-style-type: none">• Наталија Вуликић, Музеј Војводине Сташа Аресеновић Копривица, Музеј Војводине <i>Употреба информационе и комуникационе технологије у установама културе</i> <ul style="list-style-type: none">• Питања и дискусија
14.30 – 15.30	Пауза за ручак
15.30 – 16.00	<ul style="list-style-type: none">• Марија Шеган Радоњић, Математички институт САНУ <i>Метаподаци</i>

16.00 – 17.00	Дигитализација нематеријалног културног наслеђа, (модератор Снежана Шапоњић Ашанин)
	<ul style="list-style-type: none"> Данијела Филиповић, Центар за нематеријално културно наслеђе, Етнографски музеј у Београду <i>Дигитализација документације нематеријалног културног наслеђа у оквиру Националног регистра нематеријалног културног наслеђа Србије</i> <ul style="list-style-type: none"> Дискусија и предлози закључака
17.30	Обилазак манастира Мала Ремета и околине
19.00	Свечана вечера

11. октобар 2019

9.30 – 11.00	Дигиталне платформе – могућности повезивања стручњака и презентације збирки и знања, (модератор Ивана Јовановић Гудурић)
	<ul style="list-style-type: none"> др Татјана Бугарски, Музеј Војводине <i>Примери употребе дигиталних платформи у етнографским истраживањима и музеологији</i> <ul style="list-style-type: none"> Милан Тешић, CEO, Intonovi, Нови Сад Дискусија
11.00 – 11.30	Пауза за кафу
11.30 – 12.30	Завршна дискусија и усвајање закључака, (модератор Ивана Јовановић Гудурић)
12.30 – 13.30	Редован састанак Етнолошке секције МДС
13.30	Ручак

др Светлана Јовановић, Кабинет председника Владе РС

др Дејан Масликовић, Министарство културе и информисања РС

УПРАВЉАЊЕ КУЛТУРНИМ НАСЛЕЂЕМ - ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КАО САСТАВНИ ДЕО ПРОЦЕСА ЗАШТИТЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, УПРАВЉАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈОМ И ДИГИТАЛНИМ ОБЈЕКТИМА

Дигитална трансформација је важан процес у обезбеђивању ефикаснијег рада запослених у установама културе. Циљ спровођења дигитализације јесте заштита културног наслеђа, омогућавање доступности и ширења корисничке популације. Успешно спровођење дигитализације огледа се у уносу података у јединствени информациони систем, дигитализацији документације установа заштите покретног, непокретног и нематеријалног културног добра и чувању културног наслеђа Републике Србије. Смернице за дигитализацију културног наслеђа пружају јасно дефинисане кораке процеса дигитализације, обезбеђују уједначен метод рада и отворене су за даљу надоградњу у складу са развојем ИТ технологија. Планирање процеса и фаза дигитализације, анализа људских и финансијских ресурса, склапање партнерстава, правна регулатива, успостављање стандарда, умрежавање установа заштите, само су неки од предуслова које је потребно испоштовати зарад адекватног спровођења процеса дигитализације и заштите културног наслеђа.

Кључне речи: Културно наслеђе, дигитализација, документација, заштита, смернице дигитализације.

Наталија Вуликић, Музеј Војводине

Сташа Арсеновић Копривица, Музеј Војводине

УПОТРЕБА КОМУНИКАЦИОНЕ И ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ

Дигитализација се спорводи у свим установама културе као што су музеји, галерије, заводи, библиотеке и архиви. Овај вид трансформације заштите културног наслеђа обезбеђује лак и безбедан процес документовања и чувања, видљивост и доступност културног наслеђа и у служби је научно-истраживачког рада. Дигитализација је дуготрајан процес који је отворен за надоградњу у складу са потребама савремене популације и развојем ИТ технологија. У складу са потребама стручне јавности постоје специјализована софтверска решења као што су Архимус, Тимус, Зимус. За чување и доступност културног наслеђа креиран је Претраживач културног наслеђа Републике Србије, који стручној али и широј јавности даје увид у културно добро, омогућава лакше и брже истраживање и учење са идејом о буђењу свести о значају националног блага. Поред Претраживача, у чувању али и презентовању културног наслеђа све више су у употреби модерне технологије и софтверска решења која на доступан и интересантан начин причају приче о култури, историји, традицији и уметности, као што су мултмедиијални водичи, виртуелна реалност, проширена реалност и многи други.

Кључне речи: Установе заштите, предмет, документ, дигитализација, савремена популација, нове технологије, чување, презентовање, доступност, Претраживач културног наслеђа.

МЕТАПОДАЦИ

У излагању ће бити представљен формат метаподатака за опис непокретних и покретних споменика културе, као и њихових колекција. Иницијално, формат је предложен од стране Националног центра за дигитализацију уз подршку Националног комитета УНЕСЦО за дигитализацију, док у последње две године на њему ради комисија Министарства културе и информисања. Када буде прихваћен као стандард на нивоу Републике Србије, формат ће гарантовати интероперабилност између података који потичу из различитих извора (нпр. архиви, библиотеке, музеји, заводи), као и компатибилност с најчешће коришћеним међународним стандардима (нпр. ДублинЦоре, ЕАД, МАРЦ, ЕДМ).

Кључне речи: културна добра, колекције, стандард, метаподаци

Данијела Филиповић, Центар за нематеријално културно наслеђе, Етнографски музеј у Београду

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА У ОКВИРУ НАЦИОНАЛНОГ РЕГИСТРА НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА СРБИЈЕ

Очување живог наслеђа, које је у фокус стручне јавности стављено усвајањем Унескове Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа, покренуло је и питања успостављања новог приступа документовању културног наслеђа. Уважавајући специфичности документације нематеријалног културног наслеђа, као и неопходност бележења његових промена, где се аудио-визуелном бележењу даје предност над текстуалним информацијама и записима, форимирање база података о НКН је препознато као решење које обезбеђује оптималан модел за чување и презентовање података о овом сегменту наслеђа. На основу искуства у прикупљању и документовању НКН и вођењу Националног регистра, а пре свега имајући у виду чињеницу да рад на очувању живог наслеђа подразумева његово константно праћење и ажурирање, успостављен је електронски Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Србије који се води у Центру за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју у Београду. Успостављањем овог Регистра, који садржи инвентар НКН, евиденцију елемената уписаних и номинованих на листе Унеска, односно документацију о елементима нематеријалног културног наслеђа у дигиталној форми, а који, истовремено, обезбеђује и доступност дела информација широј јвности путем веб платформе, начињен је први корак ка очувању, преношењу и дигитализацији нематеријалног културног наслеђа.

Кључне речи: нематеријално културно наслеђе, Национални регистар, база података, дигитализација, документација, аудио-визуелно бележење

ПРИМЕРИ УПОТРЕБЕ ДИГИТАЛНИХ ПЛАТФОРМИ У ЕТНОГРАФСКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА И МУЗЕОЛОГИЈИ

Дигитализовано културно наслеђе које се чува у библиотекама, архивима и музејима доступно је захваљујући дигиталним платформама. На примерима неколико платформи биће представљене могућности оваквих медија у истраживањима и презентацији етнографског наслеђа. Платформе које су изабране за ову презентацију усмерене су ка истраживању и представљању усмених историја, нематеријалног културног наслеђа и музејских збирки. Имајући у виду комплексни карактер етнографске музеологије и разноликост врста података и медија на којима се они чувају, рад на дигиталним платформама се појављује као могуће решење за њихову презентацију.

Кључне речи: дигиталне платформе, етнографска истраживања, дигиталне збирке, виртуелне изложбе.

На основу члана 62. став 4. Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању („Службени гласник РС”, број 94/17),

Министар културе и информисања доноси

ПРАВИЛНИК

о ближим условима за дигитализацију културног наслеђа

(Службени гласник РС – број 76/2018 од 12.10.2018.)

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником уређују се ближи услови, задаци, послови, стандарди и процеси дигитализације културног наслеђа, односно покретних и непокретних културних добара, нематеријалног културног наслеђа и добара која уживају претходну заштиту.

Члан 2.

Појмови употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) дигитални запис (текст, фотографија, звучни, видео, векторски или неки други облик записа) је скуп података настао у процесу дигитализације културног наслеђа и припадајуће документације који се чувају на неком уређају за складиштење података (електронском, магнетном, оптичком или другом медију);
- 2) метаподаци су структурирани подаци о културном добру којима се оно идентификује и описује;
- 3) дигитални објекат је дигитални запис са припадајућим метаподацима;
- 4) дигитализовано културно наслеђе је скуп дигиталних објеката;
- 5) информациони систем је јединствено централизовано софтверско решење за управљање дигиталним објектима одређене врсте културног добра;
- 6) Агрегатор културног наслеђа – јединствено софтверско решење за претрагу свих доступних података из информационих система у употреби у установама културе.

Члан 3.

Установа заштите која врши делатност заштите културних добара у процесу дигитализације користи информациони систем одређене врсте културног добра, и то:

- 1) музеј – Јединствени информациони систем (ИМУС) којим управља Историјски музеј Србије;
- 2) завод – Информациони систем непокретних културних добара којим управља Републички завод за заштиту споменика културе;
- 3) архив – Архивски информациони систем којим управља Архив Србије;
- 4) библиотека – База дигитализоване библиотечко-информационе грађе, која се односи на стару и ретку књигу, којом управља Народна библиотека Србије;
- 5) кинотека – Информациони систем филмске и аудио-визуелне грађе којим управља Југословенска кинотека.

Подаци о културном добру које се налази ван установа заштите уносе се у одговарајући информациони систем из става 1. овог члана.

Информациони системи обезбеђују прикупљање и достављање групе података за вођење регистара и централних регистара за које су надлежне матичне, односно централне установе.

Сврха и циљеви дигитализације културног наслеђа

Члан 4.

Дигитализација културног наслеђа врши се ради заштите културног наслеђа и дуготрајног чувања дигиталних објеката, а у циљу: обезбеђивања доступности информација о културном наслеђу, омогућавања размене података између установа заштите, стварања нове и допуне постојеће документације о културном наслеђу, промоције и представљања културног наслеђа, повећања броја корисника, стварања нових садржаја и увођења нових услуга.

Процес дигитализације

Члан 5.

Установа заштите дужна је да процес дигитализације реализује кроз следеће послове:

- 1) одређивање приоритета дигитализације;
- 2) израду планова и програма дигитализације;
- 3) одабир и припрема културних добара и пратеће документације за процес дигитализације;
- 4) формирање дигиталног записа;
- 5) унос дигиталног записа и припадајућих метаподатака у информациони систем;
- 6) управљање дигитализованим културним наслеђем;
- 7) контролу квалитета дигиталних објеката;
- 8) чување дигитализованог културног наслеђа;
- 9) обезбеђивање доступности дигитализованог културног наслеђа.

Одређивање приоритета дигитализације

Члан 6.

Установа заштите одређује приоритете и обим дигитализације у складу са расположивим ресурсима и следећим критеријумима:

- 1) значај културног добра;
- 2) стање културног добра, односно ниво очуваности, осетљивост на манипулацију, постојаност медија;
- 3) учесталост и ниво коришћења културног добра;
- 4) целовитост и обрађеност збирке, фонда;
- 5) ограниченост приступа културном добру;
- 6) физичке карактеристике културног добра (формат, величина, облик, врста материјала) у вези са расположивим техничким и људским ресурсима за процес дигитализације;
- 7) обезбеђивање сагласности носилаца ауторских права;
- 8) потребе реализације других планираних активности установе заштите.

Израда плана и програма дигитализације

Члан 7.

Установа заштите у оквиру годишњег плана и програма рада установе утврђује план и програм дигитализације којим се одређују културна добра и пратећа документација која ће се дигитализовати и планирају финансијска средства (расходи и издаци) неопходна за потребе дигитализације.

При планирању и реализацији активности из плана и програма дигитализације, установе заштите, сходно ресурсима којима располажу остварују сарадњу са другим установама у циљу оптимизације и уштеде финансијских средстава.

Формирање дигиталног записа

Члан 8.

Формирање дигиталног записа обухвата следеће активности:

1) превођење културног добра са припадајућом документацијом у дигиталну форму у складу са смерницама за дигитализацију културног наслеђа;

2) унос дигиталног записа и припадајућих метаподатака у информациони систем.

Активности из става 1. овог члана врше запослени у установама заштите који обављају послове у оквиру делатности заштите, као и лица ангажована на пословима дигитализације.

Број дигиталних записа и припадајућих метаподатака који се уносе у одређеном периоду у информациони систем утврђује министарство надлежно за послове културе у зависности од врсте културног добра.

Управљање дигитализованим културним наслеђем

Члан 9.

Установа заштите надлежна за управљање информационом системом за одређену врсту културног добра из члана 3. овог правилника дужна је да одреди администратора информационог система.

Установа заштите надлежна за управљање информационом системом за одређену врсту културног добра из члана 3. овог правилника одобрава приступ именованим администраторима сваке установе заштите.

Администратор установе заштите ауторизује приступ лицима из члана 8. став 2. овог правилника у складу са пословима које они обављају.

Установа заштите из става 1. овог члана дужна је да другим установама заштите омогући приступ и преузимање података из информационог система којим управља без надокнаде.

Министарство надлежно за послове културе обезбеђује услове за имплементацију јединственог софтверског решења за вођење археолошке теренске документације у циљу обједињавања података и доступности информација установама заштите и другим државним органима.

Контрола квалитета

Члан 10.

Установа заштите дужна је да спроводи контролу квалитета и верификацију података унетих у информациони систем.

Чување дигитализованог културног наслеђа

Члан 11.

Дигитализовано културно наслеђе чува се посредством информационог система у државном центру за управљање и чување података у складу са прописима којима се уређује електронска управа.

Установа заштите дужна је да поступак чувања дигитализованог културног наслеђа уреди у складу са прописима којима се уређује информациона безбедност.

Доступност дигитализованог културног наслеђа

Члан 12.

Јавни приступ подацима о културном наслеђу који се воде у информационим системима по врстама културних добара врши се преко Агрегатора културног наслеђа.

Агрегатор културног наслеђа омогућава приступ дигиталном објекту, преузимањем метаподатака из информационих система из члана 3. овог правилника.

Установа заштите може омогућити приступ подацима о дигитализованом културном наслеђу путем другог портала, односно мобилне апликације.

Праћење извршења

Члан 13.

Министарство надлежно за послове културе у оквиру послова дигитализације културног наслеђа прати реализацију послова, задатака и стандарда наведених у овом правилнику.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 14.

Установе заштите дужне су да успоставе информационе системе из члана 3. овог правилника у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Установе заштите, изузев архива, дужне су да дигитализују целокупно културно наслеђе у року од пет година.

Члан 15.

Министарство надлежно за послове културе успоставиће Агрегатор културног наслеђа у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 16.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-45/2018-09

У Београду, 3. октобра 2018. године

Министар,

Владан Вукосављевић, с.р.

